

Historiek van de WILLEMSFONDSBOEKERIJ ‘Frans Desmidt’ (1882-1944)

We gaan terug naar het Knokke in 1910.....

Een voorvader van onze huidige burgemeester, toen minister van Onderwijs, sprak ooit de wens uit dat er in Knokke een openbare boekerij zou opgericht worden. Maurice Lippens was immers onze meest bekende inwoner-verblijver. De Maatschappij of Comp. ‘Het Zoute’ was één jaar eerder, in 1909, gestart met de uitbouw van het residentiële Zoute.

Maurice Lippens vond ‘lezen’ een heel belangrijk gegeven, vooral voor de jeugd. Hij had contacten met de Willemsfondsafdeling van Brugge om wat boeken uit te lenen... en zo geschiedde. Een kist boeken belandde in Knokke en kwam op een zolder terecht. In 1912 was het Raymond Aertssen (Bruggeling die hier een wasserij kwam openen) samen met René Carette en Alfons Hinderyckx die de zondag naar de kerk trokken met een kruiwagen vol boeken. Na de zondagsdienst kon men er een boek lenen. Het schamel aantal boeken werd voorlopig bewaard in het karrenkot van de wasserij. Gedurende WO I bleven de boeken opgeborgen maar in 1920 kreeg de bibliotheek een ruimte in het stadhuis op het Verweeplein. Ergens op de 2de verdieping aan de noordkant; Aertssen liet er boekenrekken in elkaar timmeren.

Bij de verkiezingen van 1921 werd Frans Desmidt (aannemer van bouwwerken) schepen onder Louis De Klerck. We hadden dus een ‘katholieke’ burgervader en twee ‘liberale’ schepenen (dit liet de kieswet toe!)

In 1923 werd de boekerij door de gemeente officieel erkend. Medewerkers zorgden voor het catalogeren, nummeren en inbinden van het inmiddels uitgebreide aanbod boeken.

Gaston Van Steene, directeur van de gemeenteschool, gaf in het kader van het WF toen voordrachten over Oud Knokke. Hij projecteerde lichtbeelden en lokte een massa volk. Toen waren een tiental personen uit Knokke aangesloten bij de Willemsfondsafdeling van Brugge.

Frans Desmidt bleef aan de kar duwen met notaris Stroobandt, om een eigen Willemsfondsafdeling op te richten. Op 17 februari 1932 gebeurde dit met een stichtingsvergadering gevolgd op 21 februari door een eerste algemene vergadering in de raadzaal van het stadhuis.

Ward Vervarcke, op zijn beurt, richtte het Willemsfonds-Jeugdverbond op met Bert Blommaert als voorzitter.

Voorzitter- burgervader Frans Desmidt, kon in 1935 rekenen op niemand minder dan meester Joseph Retsin. Als bibliothecaris zou hij ‘de maffe rommelkasten’ omtoveren tot een waardige boekerij. Jong en oud kwamen naar de ruime stadhuiszaal en het aantal uitleningen steeg zienderogen. Er werd een catalogus opgemaakt en gerangschikt naar onderwerp. Eind 1939 waren er meer dan 14.500 uitleningen.

WO II werd een zwarte bladzijde voor de gemeentebestuurders en het Willemsfonds.

De oorlogsburgemeester liet alle boeken in beslag nemen. Op een zondagmorgen drongen er enkele het stadhuis binnen, (met de hulp van de conciërge Mon Waeghe), alle boeken werden uit de rekken gehaald en met een stootkar naar villa ‘Berkenhof’ op het Gemeenteplein overgebracht. De burgemeester stelde een proces op maar Meester Sabbe pleitte en..... het Willemsfonds kon haar boeken behouden.

Burgemeester Voorzitter Frans Desmidt en schepen Van den Broucke werden in 1944 aangehouden en kwamen in Duitsland terecht; zij kwamen niet terug van de kampen..... andere bestuursleden Jules Stroobandt, Romain Peperstraete, Paul Absil en Edgard De Saedeleer werden door de bezetter “vermoord”.

De voorzitters na WO II waren: Joseph Stroobandt, Fernand Desmidt (zoon van de betreunde burgemeester), André Amys, Maurice Poppe, (Karel Naudts waarnemend voorzitter) en Gaspar Warnier.

In 1954 werd door de afdeling een huis aangekocht. Raymond Aertssen, Sirène Cornelis en Joris Penninckx waren de initiatiefnemers en er werd een zaal als boekerij bijgebouwd. Het huisje was omstreeks 1834 opgericht in Knocke –Dorp; later kwam hier de loskaai van de stoomtram naar Brugge, later de Gemeenteplaats, nu het Gemeenteplein of ‘groentenmarkt’.

In 1959 werd het voorpand verhuurd als kantoor en wachtzaal aan de liberale mutualiteit ‘Hulp in Nood’. Na de verhuis naar een nieuwbouw, ook op het Gemeenteplein, kon de bib uitbreiden met een tentoonstellingszaal. Daar kon de heemkring ‘Cnocke is Hier’ olv André D’hont nostalgische beelden van Knokke tonen. Hendrik White had er zijn glazen kast met zee mineralen en veel meer.

Meester Arthur Torney en zijn trouwe medewerkers stonden zovele jaren in voor de goede werking van de bib. Vrijwilligers waren Henri Patrouillie (of Henri Radio), Dirk D’hondt (later secretaris), Mevr. White, Jan Vlaeminck en niet te vergeten Norbert Bogaert. Verder Mevr. Bonte-Schollen, Julien Demunter, David Goethals....., Hendrik en José en nog velen.....

Yvonne Aertssen, hulpbibliothecaris was de rots in de branding en ontbrak, ondanks haar leeftijd, zelden in de bib gedurende de openingsuren.

In 1983 hield voorzitter Gaspar Warnier nog een pleidooi voor de ‘kleine bibliotheek’ gedurende een boekenbeurs. *‘Onweerswolken komen op ons af, in de nabije toekomst zullen er inkomsten verdwijnen, kredietkranen worden dichtgedraaid.....*

Het vuur en wilskracht heeft nog 25 jaar standgehouden en daarom zijn we allen die de Willemsfondsbibliotheek hebben gesteund zeer dankbaar.

Frans DESMIDT (Dudzele 22 januari 1882)

Kwam in 1899 naar Knokke als timmermansgast.

Huwde in 1906 met de Knokse Lazarie Heyneman.

Startte met zijn schoonvader een aannemingsbedrijf.

Kinderen: Martha 16 januari 1907 André 9 november 1913 Suzanne 9 november 1913

Fernand 15 januari 1915

Bij de verkiezingen van 1921 werd hij tot schepen benoemd onder burgemeester Deklerck.

In 1926 werd het een harde strijd tussen katholieken en liberalen. Er waren drie stemmingen na klachten. Pas op 14 augustus 1927 haalden de liberalen de overwinning met 1378 stemmen t.o. 1298 stemmen bij de katholieken.£

Frans Desmidt werd burgemeester benoemd bij koninklijk besluit op 21 november 1927.

1932 Frans Desmidt behaalde persoonlijk een vierde van de stemmen

1936 werd volksvertegenwoordiger

1938 herkozen tot burgemeester

19 september 1940 ontslag als burgemeester

7 juni 1944 opgepakt door de Gestapo

10 augustus 1944- eind september 1944 Kamp van Buchenwald

Overgebracht naar Brunshausen (Kreis Gadersheim) tussen Hannover en Kassel

25 december 1944 overlijden na longaandoening en ontbering

Februari 1949 begrafenis te Knokke

De familie Desmidt was steeds actief in Knokke-Heist in de bouw- en horecasector.
(zie Cnoc is hier: *‘Frans Desmidt, zijn leven en loopbaan’*, tijdschrift 36, jaargang 1999).

Danny Lannoy